

5 בספטמבר 2023

עו"ד קרן בר-מנחם
מנהלת המחלקה לחקירות שוטרים
mahashjr@justice.gov.il

עו"ד עמית איסמן
פרקליט המדינה
state-attorney@justice.gov.il

לכבוד
עו"ד גלי בהרב-מיארה
היועצת המשפטית לממשלה
פקס 02-6467001

שלום רב,

**הנדון: דרישה לחקירת התנהלות המשטרה בטיפול בעימותים
בדרום תל-אביב בשבת, 2.9.2023, ולאחר האירוע**

אנחנו, שורה של ארגוני זכויות אדם, מבקשים לפנות אליכם בנושא התנהלות המשטרה בטיפול בהפגנות בדרום תל-אביב בשבת, 2.9.2023, שבמהלכן נעשה שימוש בירי חי ובאמצעים פוגעניים נוספים לפיזור המפגינים, כדלקמן:

בשבת האחרונה, 2.9.2023, פרצו עימותים קשים בדרום תל-אביב נגד כוונת שגרירות אריתריאה לקיים אירוע במקום. המטרה המוצהרת של האירוע הייתה ציון עצמאותה של אריתריאה, אך בפועל, כפי שידוע זה שנים, אירועים אלה שמקיימת השגרירות בקרב פזורת אריתריאה בעולם הם מפגני תמיכה בשלטון הדכאני של איסיאס אפורקי ונועדו להלך אימים על הפליטים הרבים שנמלטו מהמדינה הדיקטטורית ומבקשים מקלט במדינות אחרות. קיום האירועים מעורר פחד והתנגדות בקרב רבים כנגד מי שדיכא, עינה ורדף אותם באריתריאה ובהתאם לדיווחי חברי קהילה ודוחות בינלאומיים בנושא ממשיך לרדוף אותם גם מחוץ למולדתם באמצעות סוכני משטר אשר נשלחים ע"י ממשלת אריתריאה לכל העולם, לרבות לתל אביב.

הפעם, היה חששם של הפליטים ומבקשי המקלט האריתראים החיים בישראל שנים רבות גדול במיוחד. במהלך אוגוסט התקיימו כמה אירועים כאלה של שגרירות אריתריאה ברחבי העולם והביאו להתפרצות קשה של אלימות בין תומכי המשטר ומתנגדיו. כך, בתחילת החודש בוטל בטורונטו המשך האירוע לאחר שמיד עם תחילתו פרצו בעיר מהומות.

במהלך השבוע החולף פנו ראשי כנסיות וקהילת הפליטים ומבקשי המקלט האריתראית בישראל כמה פעמים, גם בכתב, למשטרה, התריעו מפני האלימות שעלולה לפרוץ אם יקוים האירוע וביקשו שלא לאפשר את קיומו. ואולם, חרף האירועים שאירעו במהלך החודש במדינות אחרות, המשטרה לא שעתה להתרעות ואפשרה לשגרירות לקיים את האירוע. ואומנם, למרבה הצער, החששות התממשו וההפגנות נגד האירוע לוו באלימות.

לא זו בלבד שהמשטרה לא שעתה להתרעות הקהילה, נראה כי היא אף לא נערכה כיאות לפיזור ההפגנות. בסמוך לאחר פרוץ האלימות התחלנו לקבל דיווחים על שימוש בירי חי נגד המפגינים, וככל שהשעות נקפו התרבו הדיווחים, העדויות והסרטונים על כך שהמשטרה משתמשת בירי חי נגד המפגינים, וכן ברימוני הלם ומכת"זיות.

אלימות באשר היא ראויה לכל גינוי ואולם התנהלות המשטרה בשבת האחרונה מעלה חשש כבד כי היא כשלה בניהול האירוע, שבמהלכו נעשה שימוש בירי בשכונות מגורים בתל-אביב וכ- 150 אנשים נפצעו, חלקם באופן קשה. התנהלות המשטרה מעלה שאלות קשות: מדוע אישרה המשטרה מלכתחילה את קיום האירוע למרות ההתרעות הרבות; מדוע לא פעלה מראש להפריד בין המפגינים; מדוע לא נערכה כראוי - בכוחות ובאמצעי פיזור מידתיים - לקיומן של ההפגנות חרף ההתרעות מפני אירועי אלימות צפויים; ומדוע השתמשה, ככל הנראה, כבר בסמוך לאחר תחילת הפגנות בירי לעבר המפגינים. בכל הזהירות הראויה, קשה להשתחרר מהרושם שידה של המשטרה הייתה קלה על ההדק נוכח מוצאם של המפגינים ומעמדם האזרחי הרעוע בארץ, וככל שכך הדבר - אנו מגנים ומוקיעים אותו. חופש הביטוי וזכות ההפגנה אינם נסוגים מפני מוצאו, צבעו או מעמדו האזרחי של אדם.

אנו מברכים על הודעתה של מח"ש כי כבר פתחה בחקירת מקרי הירי על ידי שוטרים שנכחו באירועים, ומקווים שתתנהל חקירה יסודית וממצה בנושא, ואם יימצא שהיו שוטרים שחרגו מסמכותם, ימוצה איתם הדין; אך בד בבד, צעדים נוספים עליהם הצהירה הממשלה, מעוררים חשש כבד מפני פגיעה בזכויות חברי הקהילה.

כך, בעקבות האירועים, הכריז ראש הממשלה כי "צוות שרים מיוחד" יכין תוכנית ל"גירוש" פליטים ומבקשי מקלט אריתריאים וכי החשודים במעורבות באירועים, הנמצאים כרגע במעצר מכוח הליכים פליטיים הננקטים נגדם, יועברו למשמורת (קרי, למעצר מינהלי) כצעד מקדים לגירושם. ואומנם, הבוקר [התבשרנו](#) כי המשטרה החלה בהעברת העצורים למתקן המשמורת גבעון.

עוד הובא לידיעתנו כי המשטרה קידמה, לכאורה, חקירת ועצירת פצועים במוסדות רפואיים, צעד שמסכן את בריאותם, קוטע את הטיפול הרפואי ומרחיק מטופלים מקבלת טיפולי המשך חיוניים.

צעדים אלה, ככל שהם ננקטים או יינקטו, הם בלתי חוקיים הן על פי כללי המשפט הבינלאומי ודיני הפליטים והן על פי הפסיקה בישראל, מהווים יחס בלתי אנושי, אכזרי ומשפיל, ופוגעים קשות בזכויות הפצועים, העצורים והחשודים. אין להם מקום במדינה דמוקרטית.

אנחנו קוראים לכם להורות לאלתר על חקירת אירועי ה-2.9, החל בהחלטה לאפשר לשגרירות אריתריאה לקיים את האירוע חרף התראות ראשי קהילת הפליטים ומבקשי המקלט, עבור בהתנהלות המשטרה במהלך ההפגנה ודיכוייה, וכלה בהתנהלות בהליכי החקירה והמעצר של המפגינים והחשודים במעורבות באלימות. כמו כן אנו קוראים לכם להנחות את משרדי הממשלה הרלוונטיים וגורמי אכיפת החוק שלא לפעול בניגוד לדין ולפסיקה, ולהתריע מפני הפגיעה הנוכחית או המתוכננת בזכויותיהם הבסיסיות של הפצועים והעצורים בעקבות האירועים.

הפליטים ומבקשי המקלט מאריתריאה נמלטו מדיכוי קשה בארץ מולדתם. רבים מהם עברו זוועות גם במסע הבריחה ובמחנות העינויים בסיני, והם חיים בישראל כדין, תחת הגנה קבוצתית מפני הרחקה, כבר כ-15 שנים. רובם המוחלט שומרי חוק, העובדים קשה לפרנסתם ללא מעמד מוסדר וללא זכויות סוציאליות. כרגע, הם חשים פחד גדול מפני הבאות, הן מכך שהאלימות ברחובות תפרוץ שוב, והם מפני צעדי הממשלה כלפיהם. לכל הפחות, מן הראוי כי רשויות אכיפת החוק יבטיחו כי זכויותיהם הבסיסיות, לרבות זכותם להליך הוגן, יישמרו.

בברכה,

אורלי לוינזון-סלע, עו"ד	נטע מישלי, עו"ד	נמרוד אביגאל, עו"ד
א.ס.ף - ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל	המוקד לפליטים ולמהגרים	היא"ס ישראל
ינאי קרנצ'ר	עו"ד טל שטיינר	אור מור-יוסף
רופאים לזכויות אדם	הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל	ARDC - African Refugee Development Center